

Лаза Лазих

КРИСТАЛИ

ЉИЉАНИ У БАШТИ ОЧАРАЊА

Љиљани у башти очарања беху високи, високи, бели, воштани, а дубоко у њиховим грлима стајаху жуто-црвени прашници као легла притишане, узбудљиве ватре. Били су као од стакла, као од млечног порцулана, ја мислим да су то биле заправо орхидеје. Башта је била веома дугачка, по средини подељена на две поле дугачком стазом која је водила у недоглед... Ја сам био веома мален; одрастао у крилу флоре, ове сам необичне цветове држао за неку врсту племкиња, док је око нас бујало царство зумбула, крајцарица и метле. Пристајао сам на шалу кад би ме сестра наговорила да загнурим нос у велику, преблаго влажну, извијену купу да бих га ужутио, а мирис овог цвета памтим целог живота. Ниједан вештачки мирис никад касније није ми заличио на овај! Окружени жбуновима ружа, стаблима јоргована и јасмина, моја сестра и ја проводили смо дане у овом еденском врту, све до касне јесени, када би се и сам ваздух претварао у златну свилу и павит. Љиљане нико никада у овој башти није брао или секао, а и ми смо сматрали да их не треба дотицати. Они су гинули сјајно, господски, и ја сам их често затицао већ сасвим клонуле, како их покрива тануцки игличаст мраз, додајући своје дијамантске честице њиховој већ осенченој царској белини!

РЕСКИ РЕЗ ИСТИНЕ

Вапијућ, бритак бол с којим понекад схватам свет сличан је отрежњујућем сечиву ваздуха у брдима!

СУЗА МОЈА НЕМА РОДИТЕЉА

Често човек претпостави да сви људи знају и познају околности које су се око њега стекле и које се њега тичу! Да сви виде како он страда и мучи се... Немој да се заносиш. Ма, нико нема појма о твојим незгодама, мукама и неправдама које су ти учињене! Зашто би неко имао појма? Имају други људи своје незгоде, своје муке и своје неправде! Слушаш ли ти пажљиво и са интересовањем кад ти неко нешто о својем положају, настојањима и невољама наведе, наговести, или ти се чак исповеда? Не, ти га слушаш расејано, невољно, или површно... Ма, реци, уопште га не слушаш!

СМРТ

Када би неко имао онолико динара колико живих људи сада, овог часа, свом својом снагом и свешћу желе да сместа умру и да их више нема, био би веома богат човек. Овај мали порез на смрт био би користан и за државу, када би га се она сетила, знала да га организује и убира. Не говорим о профитабилности смрти, искоришћено је то, приход од ње инкасира се навелико. Говорим о томе да многим људима живот на крају сасвим дозлогрди и криво ми је што је то тако. Нажалост, изгледа да се мир у животу не може увек постићи контемплацијом и уопште не другачије него тврдом битком, непопустљивим настојањем и доследним немирињем са злом!... Не потцењујем тешкоће, невоље, несреће и болове које људи имају у животу, а поред тога знам да постоје типови којима самоутеха, размишљање и молитва не иду од руке. Свеједно, мир се мора задобити! Земља је gluva, али небо чује.

ПРОФИЛ

Кад волимо неког, или смо с неким присни, и кад стекнемо слободу да га посматрамо, гледамо га у лице, у очи. Када се устручавамо, прибојавамо, и криомице га смотримо, уочићемо његов профил. Профил је за репрезентативну слику карактера пресуднији него лик en face. Анфас је природнији, он је комуникација. Профил је студија. Тако су главе императора на кованом новцу најчешће у профилу. Портрет са стране можда неће обухватити сву духовну димензију личности, али ће потпуно истаћи њену вољу, амбицију и снагу. Маркантним лицима анфас скрива и ублажује линију носа, што је за енергију особе, али и за њену племенитост, веома значајно. Глумице, спикери, најављивачице, крију свој велики нос, ако га имају, тако што су ка нама окренуте у симетричном анфасу. Понекад у томе греше, јер је нос често део шарма, отклања обезличеност која је тако карактеристична за данашње серијске лепотице без својстава. Облик главе и коса не виде се у правом облику кад некога гледамо спреда. Код профила, коса, природна и вештачка, открива човеково старање о себи, а и степен важности коју личност себи придаје. Украсне перике су некад скривале мане мушкараца, као и жена, данас ту улогу имају фризуре, каткада смешне, јер више, улепшавајући их, истичу мане човека или жене. Разуме се, није уопште свеједно како неко изгледа! Човек, а жена нарочито, треба и морало би бити да су лепи! У томе ставу никада нисам попуштао. Откуда некоме право да буде ружан? Ружноћа је провокаторна и увредљива. То неће бити тако неправедно ригорозна изјава кад се само помисли да свако *може* да буде леп. Једноставно – треба да је добар, племенит, природно сусретљив, благодаран, да се не претвара и не игра улогу која му не одговара... У анфас се упијамо отворено, потпуно, осећајно, док профил проучавамо, рационално, кришом, парцијално. У лицу, на челу ка нама окренуте особе видимо да она има рогове, тек са стране јасно сагледавамо колики су. Профил војсковође Александра Македонског открива нам симбол, лик одлучног освајача. Портрет Мона Лизе нас очарава, привлачи, упија, она је личност, не знамо ко је, а то нам и није битно. Гледајући лице вољене жене, не размишљам о њеним особинама и врлинама, видим живот, прилежност и тајну, љубав. Пре извесног времена посматрах, трудећи се да не будем откривен, лепу жену, с профила. Била је иначе грациозна, омалена, тип срне или врапца, какве жене иначе обожавам.

Профил њен беше јединствен, сасвим грчки, али нос јој је имао грбу, један мален улубљен, спљоштен део, нешто као улегнуће на боксерском носу сломљене кости. Линија носа спуштала се равно с чела на ову незнатну извијеност, испод носа стајаше велик усправан размак до горње, танке усне. Доња, међутим, усна била је бујнија, пуна, а подигнута коса откривала је целу веома лепу главу, нарочито истичући горњи обао део лобање и паперјастии врат над којим су се подизали одмерени смеђи увојци. Шта ми је открио овај профил? Прибрану, интелигентну жену, амбициозну, самоуверену, али коју је прекривало нешто изнад свега, нешто мекше, што се простирало на сву ову необичајену лепоту. То је била женскост. Ова особа ми је као нека античка полубогиња, можда вила, или нимфа какве се купе крај језера у шуми, а које ми, смртни људи, старци сакривени у шипражју, посматрамо као Сузану... Враћам се на императивни тон и захтев тврђења којим сам говорио о људској лепоти. Све зависи од одговора на питање шта је то лепота! За мене лепо садржи, и то не малим деом, необично, неуобичајено, кап својег, аутентично. Лепо је склад који садржи црту још невиђеног. Остајем замршен у излагању: лепа жена може бити и жена која није лепа, али која је необична, ако је дубоко хумана, жена која кроз векове нараштаја ођедном изрони из човечног, праисконског и непромењивог савршенства као принципа и открије нам се као нова: блистав, из тајног трезора иступио примерак створен по аутентичном еталону лепоте. Женски профил који сам посматрао био је уједно прецизан, као нацртан оштрим пером даровитог сликара, и импресиван, мислен и изванвременски, али је на њему лепо, мило и привлачно, а у мојим мислима и мирисно, било оно што је основно обележје жене. *Еројско*, које се понекад код жена никако, ничим не исказује, али што распознајемо у свим тим мудро сложеним цртама. Да, видео сам и страст у целини тог љупког склада, све то чувано да у часу плане, а међу свим тим оно доминантно: могућу, драгоцену и једва извесном достојанственом важношћу скривану, ерупцију луксузне нежности.

КРИСТАЛ

При свести и подсвесно, ноћас и јутрос, у мени се комеша осећање шепртљања. Да је живот шепртљање то је фигуративно речено, и добродушно, али у свакодневици сваког, па и интелигентног, сабраног човека, живот јесте шепртљање. Али душа је кристал! Кристали су феномен апсолутне размерености. Душа није, како се мисли, безоблична, ни Космос није безобличан, ни конституенти материје нису безоблични, све су то дубоко, дубокомислено саграђене конструкције и интеракције бројева. Одрживо конструисано саздање бројева је увек „правилно”, чак, ако се може тако рећи, надправилно, заправо суперинтраестетско саздање бројева је вишедимензионална решетка, фантазмагорична али правилна, душа је кристал. Сви свемири, сви заједно, а и сваки за себе, повезани између себе и унутар себе тежешним тачкама и силама усредсређеног смисла, јесу брушени дијаманти. Тачке, линије, углови, трансверзале, дијагонале, сецишта и спојеви по дубокој логици постављених бројева, матрица су ума, брилијант Бога, силикатна, најфинијим законима и односима бројева саздана идеја. Промада, крупица, мрвица, прах, кристал... У физичком смислу свет је брана на највишој потенцији. И вода је кристал, и океан је кристал, и цвет је кристал и зрнце ватре је кристал и мудрост је оштро размерен кристал, и Бог је кристал свих мера. Биће је геометријско тело коначног броја.

ЈЕДИНА ТЕМА

Једина тема целокупног истраживачког и уметничког, произвођачког и спекулативног рада сваког појединца и укупног друштва на Земљи, целе здравомислеће популације на планети, требало би да буде тема *истинске стварности*. То је оно што је староиндијска мисао знала, до чега је дошла. Нико не пориче да се и данашње светско знање тиме бави, али правог резултата не може бити док се не увиди да питање карактера стварности није ни егзистенцијално ни есенцијално, него заправо свеукупно и једино људско, *мистичко* питање: Створење изван привида, *мисао*.